

до життя у правовій державі, сприяють формуванню особистісних базових соціальних компетентностей, їхньому активному залученню до соціального життя, розвитку важливих життєвих навичок критичного мислення, дискусії, співробітництва, переговорів, прийняття рішень, взаємодії з представниками влади, засобами масової інформації, однолітками, батьками, громадськістю. Громадянська спрямованість освітнього процесу дає можливість реально впливати на становлення конкретних життєвих компетентностей здобувачів вищої освіти як на заняттях, так і в позанавчальній діяльності, розширює діапазон виявлення його здібностей, збільшує ймовірність кожного випускника ВНЗ цивільного захисту зайняти гідне місце у суспільстві та виявити свою свідому громадянську активність.

Педагогічними умовами, що сприяють підвищенню якості громадянського виховання курсантів ВНЗ цивільного захисту, є: гуманізація педагогічної взаємодії, вдосконалення педагогічної підготовленості викладацького та керівного складу ВНЗ ДСНС України до громадянського виховання здобувачів вищої освіти, використання комплексу педагогічних засобів громадянського виховання здобувачів вищої освіти, котрі охоплюють всі сторони життя і діяльності здобувачів вищої освіти у ВНЗ цивільного захисту.

Ткаченко Ю.М., методист обласного методичного кабінету НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВІ КУТОЧКИ ЯК ВИД ОСНОВНОЇ ЗОРОВОЇ НАОЧНОСТІ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Безпека життєдіяльності дітей та молоді в сучасних умовах – одне з найактуальніших питань сьогодення. Підготувати підростаюче покоління до уміння знаходити вихід при надзвичайних ситуаціях можна лише сформувавши у нього систему знань про основи безпеки життєдіяльності людини, розвинувши практичні навички збереження життя і здоров'я.

Згідно постанови Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444, яка регламентує Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях здійснюється у навчальних закладах.

Інформаційно-довідкові куточки є доповненням до основних знань з цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, які отримують діти, учні (студенти) та дорослі в закладах освіти. На відміну від інших наочних матеріалів, наочність із безпеки діє на людину підсвідомо, подібно до рефлексу самозбереження, і тому при створенні має бути логічною, змістовною, стислою та привабливою ззовні, – іншими словами, такою, що запускає психологічні механізми: пам'ять, увагу, уяву в дітей та дорослих.

Враховуючи вказані вимоги, інформаційно-довідкові куточки як вид основної зорової наочності з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності повинні базуватися на таких основних принципах:

1. *Принцип доступності подачі зображення.* Це означає, що вербальний матеріал, який подається за допомогою засобів наочності, має бути зрозумілим та знайомим глядачам. В іншому випадку наочність не буде корисною, а навпаки, лише спантеличить.

2. *Принцип доступності форми зображення.* Цей принцип застерігає від використання все нових і нових форм зображення. Глядачі повинні звикнути до певних засобів наочності і зіставляти їх зі сформованим у них змістом.

3. *Принцип композиційної організації.* Згідно цього принципу матеріал має бути поданий в логічній послідовності. Реалізація цього принципу здійснюється також за рахунок правильного, гармонійного, кольорового зображення. Ось чому слід використовувати яскраві малюнки, різнокольорові схеми, таблиці та інші засоби, що є запорукою зацікавлення матеріалом з боку глядачів.

4. *Принцип художньої ідентичності.* При оформленні засобів наочності потрібно намагатися відтворити максимально реальне зображення.

При створенні інформаційно-довідкових куточків з цивільного захисту дотримання вищезазначених принципів є важливим, хоча, залежно від закладу освіти, певний принцип може домінувати чи бути більш вираженим. Якщо це дошкільний навчальний заклад, то наочність повинна бути яскравою та привабливою, адже дітей цього віку (і батьків), в першу чергу, зацікавить зовнішнє зображення, а вже потім її зміст.

Таким чином, інформаційно-довідкові куточки як вид наочності з цивільного захисту мають велике навчально-пропагандистське значення, а саме:

- надають у розпорядження глядача максимально повну, виразну та доступну інформацію з цивільного захисту та безпеки життєдіяльності у зручний для нього час, у місці, де він знаходиться;
- сприяють максимально ефективній організації самостійної пізнавальної діяльності глядача в питаннях освоєння знань з цивільного захисту та безпеки життєдіяльності;
- здійснюють швидку об'єктивну всебічну підготовку глядача;
- дозволяють створити повний методичний супровід засвоєних знань з цивільного захисту та безпеки життєдіяльності на усіх рівнях підготовки закладу освіти.

Інформаційно-довідкові куточки ЦЗ у закладах освіти повинні нести інформацію, яка б охоплювала матеріал у галузі вивчення питань безпеки як учасників навчально-виховного процесу, керівного, технічного складу, так і батьків. Також учасники навчально-виховного процесу та батьки задля впевненості в забезпеченні закладом освіти збереження здоров'я і життя дітей та запобігання непорозумінням при виникненні надзвичайних ситуацій повинні знати місце безпечного розміщення та сам маршрут пересування до нього.

Враховуючи всі вищезазначені аспекти, методисти Навчально-методичного центру ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області пропонують варі-

анти оснащення інформаційно-довідкових куточків цивільного захисту для навчальних закладів, враховуючи особливості закладу освіти.

Особливість куточка у дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах полягає в тому, що відповідальність за життя дітей, як у закладі освіти, так і вдома, лежить повністю на дорослих: педагогах та батьках.

Оснащення куточка містить інформацію, яка, здебільшого, стосується ролі педагогів та батьків при виникненні надзвичайних ситуацій, враховуючи специфіку віку дітей, та дії батьків в різних ситуаціях.

Таким чином, інформаційно-довідкові куточки ЦЗ в закладах освіти мають таке загальне тематичне наповнення:

1. Права та обов'язки громадян України у сфері цивільного захисту.
2. Витяг з паспорту ризику району, де розташований навчальний заклад освіти (додатки, карти, план-схема з імовірними загрозами природного та техногенного характеру, які можуть загрожувати навчальному закладу і прилеглий території).
3. Схема та засоби оповіщення при виникненні надзвичайних ситуацій.
4. Схема маршруту евакуації до місця безпечного розміщення.
5. Дії у разі виникнення можливих надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціального, воєнного характеру.
6. Інформацію про засоби індивідуального та колективного захисту в умовах надзвичайної ситуації.
7. Телефони екстрених служб допомоги.
8. Порядок дій працівників навчального закладу при евакуації.
9. Сезонні пам'ятки для дітей та їх батьків.
10. Алгоритм дій дітей та їх батьків в разі виникнення надзвичайної ситуації вдома.

Отже, куточки з безпеки життєдіяльності призначені для інформування дітей та батьків про певні небезпечні ситуації та речі, які можуть загрожувати їх життю та здоров'ю. Такі тематичні стенди допомагають розвинути уміння щодо правильного поведіння та прийняття самостійних рішень у різних надзвичайних ситуаціях.

Уваров Ю.В., к.т.н., доцент, начальник Науково-методичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту;

Чікаліна Т.М., науковий співробітник Науково-методичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту

СТВОРЕННЯ СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

З набуттям чинності Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. розпочався новий етап реформування вітчизняної освітньої сис-